

ਐੱਮ. ਕਮਲਾਮਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐੱਸ. NONE

V-NONE

ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ
ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਫਰਵਰੀ 24, 1995

[ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਲ. ਹੰਸਰੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਅਨੁਚਛੇਦ 229(2)—ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ—ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 16(d) ਵਿੱਚ ਸੋਧ—ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ (ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ) ਨੇ ਕੁਝ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ 24.03.1984 ਅਤੇ 14.06.84 ਨੂੰ ਸਟਾਫ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 16(d) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਸੋਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਚ ਕੰਮ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜੋਇੰਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜੁਡੀ.) ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੋਧ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬੀਆਂ (ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ) ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 16(d) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ (ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ) ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਉਕਤ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕੇਵਲ 1960 ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੈਚ ਕਲਰਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਪੋਸਟ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ,

ਫੈਸਲਾ : ਸੋਧੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਚ ਕੰਮ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜੋਇੰਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜੁਡਲ.) ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ 40 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 8 ਨੂੰ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਨ ਲਈ। ਸੋਧ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪਾਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਸੋਧਿਆ ਨਿਯਮ ਵੈਧ ਹੈ।

ਮੋਹਦ. ਸੁਜਾਤ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (1974) ਐਸ.ਸੀ. 1031, ਵੱਖਰਾ।

ਟੀ.ਆਰ. ਕੋਠਾਦਰਮਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ, ਜੇ.ਟੀ. (1994) ਐਸ.ਸੀ. 657, ਭਰੋਸਾ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2951 ਦਾ 1985।

2.4.85 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਓ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 5242 ਦਾ 1984-ਐਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼।

ਪੀ.ਪੀ. ਰਾਓ, ਕੇ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਇਰ ਅਤੇ ਈ.ਐਮ.ਐਸ. ਅਨਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੀਤਾਰਾਮਿਆਹ, ਪੀ.ਕੇ. ਮਨੋਹਰ, ਮਿਸ ਸ਼ਾਂਤਾ ਵਸੁਦੇਵਨ ਅਤੇ ਆਰ. ਸਸੀਪ੍ਰਭਾ, (ਐਨ.ਪੀ.) ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੰਸਾਰੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਹੰਸਾਰੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚੱਛੇਦ 229(2) ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਉਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਟਾਫ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ 24ਵੇਂ ਮਾਰਚ, 1984 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 12 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮ, 1970 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 14.6.1984 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ :-

"16(d) ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਕਤਮ ਅੱਠ ਅਸਾਮੀਆਂ (ਡਿਵੀਜਨ II ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 6A) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 1, 1A, 1B ਅਤੇ 3 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਡਿਵੀਜਨ II ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ : ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ."

(i) ਉਹਨਾਂ ਨੇ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਕੁੱਲ ਸੇਵਾ ਦੇ 20 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਹਾਇਕ ਗ੍ਰੇਡ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ II, ਟਾਈਪਿਸਟ ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ ਸਾਰਟਰੈਂਡ ਰਾਈਟਰ ਗ੍ਰੇਡ II, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(ii) ਉਹ ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(iii) ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜੁਡੀ.)

(iv) ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ 1:1 ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੇਠਲੀ ਧਾਰਾ (v) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

(v) ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦ ਕਾਨੂੰਨ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੇਵਾ।

(vi) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰੱਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਸੇਵਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (i) ਉੱਪਰ।

(vii) ਅਦਾਲਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ- ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।"

2. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਧ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਅਸਾਮੀਆਂ (ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਸੀ) ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਭਰਨ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ-ਸਨਾਤਕਾਂ ਨੇ ਸੇਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸੇਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸੁਜਾਤ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, ਏਅਰ (1974) ਐਸ.ਸੀ. 1031, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੁਜਾਤ ਅਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਟੀ.ਆਰ. ਕੇਠੰਡਰਾਮਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ, ਜੈ.ਟੀ. (1994) ਐਸ.ਸੀ. 657 'ਚ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਜਾਤ ਅਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੇਧ ਨੇ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 1:1 ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਠੰਡਰਾਮਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ 3:1 ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਉਪਰਾਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਾਰਾਮੇਯਾ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਰਿਟ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ, ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ-ਸਨਾਤਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਸੋਧਿਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕ ਹੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਂਚ ਕੰਮ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜੇਇੰਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜੁਡਲ.) ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ 40 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 8 ਨੂੰ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਲ ਰਸਤਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਯੋਗਤਾ ਬਣਨ ਲਈ। ਸੇਧ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਨਾਤਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

5. ਸ੍ਰੀ ਰਾਓ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਕੇਠੰਡਰਾਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੇਧੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਹੈ - ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ

ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਵਜੋਂ 1960 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਗਤਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਚ ਕਲਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲੇਖਿਤ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

7. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਏ.ਜੀ.

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate